

SYLLABUS (I ciklus studija)

Odsjek	Historija				
Naziv kolegija/ nastavnog predmeta	Bosna i Hercegovina od kraja 18. st. do 1918. godine				
Šifra/kod	FIL HIS 315	Status (obavezni ili izborni)	Obavezni	ECTS	Jednopedmetni studij: 6 Dvopedmetni studij: 3
Ciklus studija	I	Semestar	VI	NPP 2019/2020	
				Studijska godina	2025/2026. 2026/2027. 2027/2028.
Preduvjet za upis kolegija/nastavnog predmeta	Nema				
Jezik izvođenja nastave	BHS				
Nastavnik/ca	Ime i prezime	Prof. dr. Edin Radušić			
	Kontakt podaci	Kabinet: 132 Email: edin.radusic@ff.unsa.ba Telefon: 033253155	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija.	
Saradnik/ca	Ime i prezime	-			
	Kontakt podaci	Kabinet: - E-mail: - Telefon: -	Termin konsultacija	Prema rasporedu konsultacija.	
Sedmični broj kontakt sati	Jednopedmetni studij: predavanja 3 seminar 1 vježbe 2		Dvopedmetni studij: predavanja 1 seminar 1 vježbe 1		
Kratak opis kolegija/ nastavnog predmeta	Administrativno-teritorijalna podjela Bosanskog ejaleta/vilajeta u 19. st. Društvene strukture. Provođenje osmanskih reformi u oblasti vojske, administracije i sudstva. Hatišerif od Gilhane i Hatihumajun. Pokret za autonomiju Bosne. Hercegovina pod upravom Ali paše Rizvanbegovića (Stočevića). Intervencija Omer-paše Latasa. Bosna pod upravom Topal Osman-paše. Privredni razvoj Bosne i Hercegovine. Zemljoradnja, stočarstvo. Gradovi i gradska privreda - trgovina, zanatstvo. Eksploatacija šuma. Začeci kapitalističkih društvenih odnosa u Bosni i Hercegovini. Poreski sistem. Agrarno zakonodavstvo (Ramazanski zakon i Saferska naredba). Strani kapital. Nastanak građanstva. Razvoj manufakturne proizvodnje. Interesovanje velikih sila za Bosnu i Hercegovinu i otvaranje konzulata. Karakteristike seljačkih nemira. Ustanak u Bosni i Hercegovini (1875-1878) i njegovo prerastanje u Istočnu krizu. Kulturno-prosvjetni razvoj Bosne i Hercegovine u XIX st. Razvoj školstva. Pojava i razvoj štampe. Počeci nacionalnih pokreta.				

	<p>Tekovine osmanske vladavine u Bosni i Hercegovini. Berlinski kongres. Okupacija Bosne i Hercegovine i pokret otpora. Bosna i Hercegovina pod austrougarskom vlašću. Novi civilizacijski okvir. Organizacija vlasti.</p> <p>Državnopravni položaj Bosne i Hercegovine u Monarhiji. Nacionalna, vjerska, socijalna, obrazovno-kulturna struktura. Novi obrazovni sistem. Pismenost. Promjene u načinu života. Privredni razvoj. Izgradnja saobraćaja. Industrijalizacija. Poljoprivreda. Agrarno pitanje i pravci njegovog razrješavanja. Ustanak u Hercegovini 1882. i njegove posljedice. Kalajeva politika – ekonomske i političke karakteristike (1882–1903). Političko i nacionalno organiziranje Srba, Muslimana/Bošnjaka i Hrvata. Političke stranke i listovi. Borba Srba i Muslimana/Bošnjaka za vjersko-prosvjetnu autonomiju. Položaj Katoličke crkve (svjetovna crkvena organizacija). Nacionalna kulturno-prosvjetna društva. Radnička klasa. Aneksija Bosne i Hercegovine 1908. i aneksiona kriza. Ustavno razdoblje, formiranje Bosanskog sabora i njegov rad. Mlada Bosna i Sarajevski atentat. Bosna i Hercegovina u I svjetskom ratu. Položaj Bosne i Hercegovine u Državi SHS.</p>
Cilj kolegija/ nastavnog predmeta	<p>Studenti bi trebali steći temeljna znanja i ovladati osnovnim pojmovima iz historije Bosne i Hercegovine od kraja 18. stoljeća do 1918. godine, te se osposobiti za kritičko vrednovanje historiografskih rezultata. Cilj je, također, osposobljavanje studenata za komparativno sagledavanje modernizacijskih procesa i stvaranja nacija kod bosanskohercegovačkih naroda, kao i usporedba položaja BiH, njenih vjerskih/nacionalnih kolektiva i pojedinaca u osmanskom i austrougarskom razdoblju. Cilj je, također, da se studenti osposobe da mogu uspoređivati položaj “drugog” i “percipiranih nedržavotvornih grupa” u osmanskom i austrougarskom državnom okviru, kao i razumijevanje nivoa poštivanja njihovih ljudskih prava.</p>
SDG (cilj održivog razvoja)	<p>Cilj održivog razvoja u kontekstu izučavanja bosanskohercegovačke historije dugog 19. stoljeća je razvijanje kritičkog i analitičkog razumijevanja događaja i procesa u kontekstu evropske/svjetske historije, kako bi studenti mogli učiti iz prošlih iskustava i mogli promovirati humanizam te doprinositi izgradnji mira, pravde, inkluzivnog društva i održivog razvoja u regionu.</p>
Ishodi učenja	<p>Poznavanje i razumijevanje glavnih karakteristika historijskog razvoja prostora BiH od kraja 18. stoljeća do 1918. godine, kao i razumijevanje i komparativno vrednovanje društvenih promjena iz perspektive univerzalnih ljudskih vrijednosti, posebno slobode i jednakosti. Sposobnost kritičkog čitanja historijskih izvora i historiografskih tekstova i jasno razlikovanje historiografskog stava, mišljenja i interpretacije s jedne i historijske činjenica s druge strane. Primjena stečenog znanja o pojedinim događajima i vremenski kraćim procesima za razumijevanje cjeline i općih društvenih procesa.</p>

Sadržaj kolegija/nastavnog predmeta	
Sedmica	Nastavna jedinica
Datum	
1.	Administrativno - teritorijalna podjela Bosanskog ejaleta (vilajeta). Promjene upravne organizacije u toku 19. stoljeća. Strukture stanovništva i njihov položaj.
2.	Provođenje osmanskih reformi u Bosni u oblasti vojske, administracije i sudstva. Ukidanje klasičnih institucija timarsko-spahijskog sistema. Otpori.
3.	Pokret za autonomiju Bosne – različite percepcije.

4.	Proглаšenje Hatišerifa od Gilhane i Hatihumajuna i njihovo provođenje u Bosni. Vojna intervencija Porte u Bosni pod vodstvom Omer-paše Latas. Reforme za vrijeme Šerif Osman-paše.
5.	Privreda i posjedovni odnosi. Zemljoradnja, stočarstvo. Agrarno zakonodavstvo Gradovi i gradska privreda. Ukidanje esnafa, Manufaktura.
6.	Ustanak u Hercegovini i Bosni (1875 - 1878). Bosansko pitanje u međunarodnoj diplomatiji. Berlinski kongres.
7.	e- sedmica. Priprema za ispit, mini esej.
8.	Polusemestralna provjera znanja studenata
9.	Austro-ugarska okupacija Bosne i Hercegovine i pokret otpora domaćeg stanovništva. Organizacija vlasti i državno-pravni položaj Bosne i Hercegovine u Monarhiji.
10.	Novi civilizacijski okvir Opće karakteristike historije Bosne i Hercegovine pod austrougarskom vlašću.
11.	Društvo. Nacionalna, vjerska, socijalna, obrazovno-kulturna struktura.
12.	Političko i nacionalno organiziranje Srba, Muslimana/Bošnjaka i Hrvata. Političke stranke i listovi. Borba Srba i Muslimana/Bošnjaka za vjersko-prosvjetnu autonomiju. Položaj katoličke crkve (svjetovna crkvena organizacija, redovi). Manjine. Nacionalna kulturno-prosvjetna društva.
13.	Aneksija BiH 1908. i aneksiona kriza. Ustavno razdoblje, formiranje Bosanskog sabora i njegov rad.
14.	Privredni razvoj. Uvođenje kapitalističkog načina proizvodnje. Izgradnja saobraćajnica. Industrija. Eksploatacija šuma. Rudarstvo. Zanatstvo. Trgovina. Poljoprivreda. Agrarno pitanje i pravci njegovog razrješavanja.
15.	Kulturno-prosvjetni razvoj Bosne i Hercegovine u 19. stoljeću. Pojava štampe. Novi obrazovni sistem (državne i privatne škole). Pismenost.
16.	Priprema za ispit (u ovoj sedmici nema nastave)
17.	Završni ispit za studente I. i II. ciklusa po Bolonjskom procesu
18.	

<p>Način izvođenja nastave (oblici i metode)</p>	<p>Predavanje, seminar, vježbe Radionice, grupni rad, individualni rad</p>																												
<p>Obaveze studenata i elementi praćenja rada studenata u toku semestra</p> <p>(struktura izvođenja konačne ocjene i bodovanje)</p>	<p>Praćenje rada studenta se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu nakon završetka semestra prema sljedećim elementima praćenja:</p> <table border="1" data-bbox="479 474 1453 852"> <thead> <tr> <th>R. br.</th> <th>Elementi praćenja</th> <th>Broj bodova</th> <th>Učešće u ocjeni (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>Polusemestralna pismena provjera znanja</td> <td>30</td> <td>(30%)</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova)</td> <td>30</td> <td>(30%)</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>Seminarski rad ili esej</td> <td>10</td> <td>(10%)</td> </tr> <tr> <td>4.</td> <td>Aktivnost u nastavi</td> <td>10</td> <td>(10%)</td> </tr> <tr> <td>5.</td> <td>Završni usmeni ispit</td> <td>20</td> <td>(20%)</td> </tr> <tr> <td colspan="3" style="text-align: right;">Ukupno: 100 bodova</td> <td>100%</td> </tr> </tbody> </table> <p>Predviđene bodove za svaki od elemenata praćenja studenti postižu na sljedeći način:</p> <p>Provjera znanja se vrši dodjeljivanjem bodova za svaki oblik aktivnosti i provjere znanja u toku semestra, kao i na završnom ispitu, na kojem se utvrđuje konačna ocjena, po sljedećim elementima aktivnosti, odnosno propisanih oblika provjere znanja: Polusemestralna pismena provjera znanja 30 bodova (30%), Seminarski rad ili esej 10 bodova (10%) Aktivnost u nastavi 10 bodova (10%), Završni pismeni i usmeni ispit 50 bodova /50%/, (Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova i Završni usmeni ispit 20 bodova).</p> <p>Napomena:</p>	R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)	1.	Polusemestralna pismena provjera znanja	30	(30%)	2.	(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova)	30	(30%)	3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)	4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)	5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)	Ukupno: 100 bodova			100%
R. br.	Elementi praćenja	Broj bodova	Učešće u ocjeni (%)																										
1.	Polusemestralna pismena provjera znanja	30	(30%)																										
2.	(Pismena provjera znanja za drugi dio semestra 30 bodova)	30	(30%)																										
3.	Seminarski rad ili esej	10	(10%)																										
4.	Aktivnost u nastavi	10	(10%)																										
5.	Završni usmeni ispit	20	(20%)																										
Ukupno: 100 bodova			100%																										
<p>Skala ocjenjivanja</p>	<p>Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom ocjenjivanja kako slijedi:</p> <p>a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova;</p> <p>b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda;</p> <p>c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda;</p> <p>d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda;</p> <p>e) 6 (E) - zadovoljava minimalne uslove, nosi 55-64 boda;</p> <p>f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne uslove, manje od 55 bodova.</p>																												

Literatura	<p><i>Obavezna</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aličić, A. S. (1983) <i>Uređenje Bosanskog ejaleta od 1789. do 1878. godine</i>. Sarajevo. 2. Hadžibegović, I. (1980) <i>Postanak radničke klase u Bosni i Hercegovini i njen razvoj do 1914. godine</i>.(Prve dvije glave) Sarajevo. 3. Imamović, M. (1976, 1997) <i>Pravni položaj i unutrašnji politički razvitak BiH od 1878. do 1914. godine</i>. Sarajevo. 4. <i>SR Bosna i Hercegovina</i> (1982), Separat iz II izdanja Enciklopedije Jugoslavije (dio o kulturi u razdoblju od kraja 18. st. do 1918).
	<p><i>Dodatna</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Aličić A. S. (1996) <i>Pokret za autonomiju Bosne od 1831. do 1832. godine</i>. Sarajevo. 2. Juzbašić, Dž. (2002) <i>Politika i privreda u Bosni i Hercegovini pod austrougarskom upravom</i>, Sarajevo. 3. Kasumović, F. (2021), <i>Na periferiji svijeta islama : osmanska poreska politika u Bosanskom ejaletu 1699-1839.</i>, Sarajevo. 4. <i>Prilozi za istoriju Bosne i Hercegovine, II.</i> (1987). Sarajevo. 5. <i>Bosna i Hercegovina od najstarijih vremena do kraja Drugog svjetskog rata</i> (1998). Sarajevo.
Napomene	<p>Korištenje alata umjetne inteligencije (AI) pri izradi seminarских i esejskih radova, prezentacija ili drugih studentskih zadataća strogo je zabranjeno. Ukoliko se utvrdi da je student koristio artifičjalne alate ili bude prisutna neka druga vrsta plagijarizma, rad će po automatizmu biti proglašen nevažećim.</p> <p>Studentske zadataće (teme eseja, seminarara, prezentacija) se biraju do treće sedmice semestra.</p> <p>Esej/ seminar se predaje u elektronskoj formi na email: edin.radusic@ff.unsa.ba u 14. sedmici nastave.</p>

